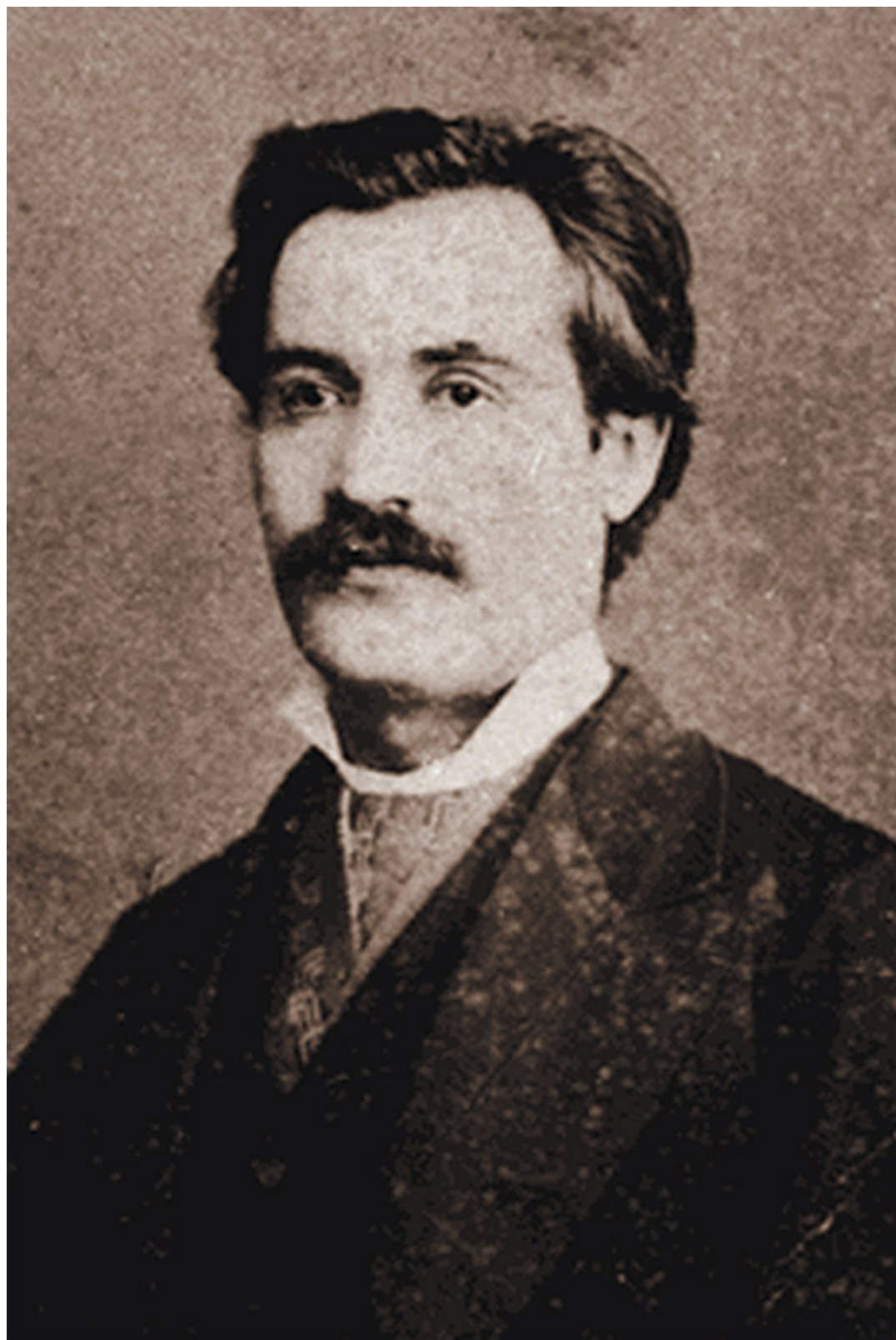

**[„UN SEMN AL DECLASĂRII...”] –
de Mihai Eminescu [13 iulie
1882]**

Un semn al declasării și al înmulțirii oamenilor cari nu lucrează nimic și trebuiesc hrăniți din bugete este fără îndoială sporirea dărilor directe și indirecte și greutatea extremă cu care oamenii le plătesc. Dări se grămădesc pe dări, de ajung orice articol ce intră-n gură sau acopere trupul, dare pe căldură și dare pe lumină, dare pe mișcarea din loc în loc, pe tot ce trăiește pe pământ ori în apă.

Cine cunoaște stările de lucruri de acum douăzeci și cinci de ani în materie fiscală știe că deosebirea e cât cerul de pământ. Darea era directă: statul se adresa sincer către omul care, posedând ceva, avea nevoie de apărarea lui. Statul modern se adresează într-o sumă de cazuri indirect, escamotând din buzunările oamenilor suma ce-i trebuiește. E însă evident că orice dare, sub orice formă s-ar percepe și oricum s-ar chema, e plătită la urma urmelor de către pământ și de cătră producțiunea reală.

O dovadă oarecum elementară despre aceasta este bunăoară regia tutunurilor. Desigur tot mecanismul sutelor și parasutelor de funcționari, apoi toți acei cari trăiesc din milioanele ce le produce această dare nu produc ei înșii un fir de tutun, nu adaugă o centimă la valoarea lui. Toți sunt mijlocitori între producător și consumator, dar în calea acestei mijlociri producătorul capătă prețul cel mai mic posibil, consumatorului i se cere cel mai mare posibil, și din această diferență din care cel doi membri de căpetenie ai tranzacțiunii economice nu au nici un folos, ci pierdere, mii și iarăși mii de paraziți sociali trăiesc.

Acest exemplu îl dăm pentru că, de o elementară claritate, ne dovedește printr-un caz produs în mod artificial netrebnicia marelui număr al claselor de mijlocitori. Precum agenții regiei, în întrepunerea lor între producător și consumator, nu produc în realitate nimic, ci trăiesc din diferența impusă între prețul obținut de unul și cel plătit de celalt, tot așa trăiesc toți mijlocitorii din acea artificială și ruinătoare diferență.

Darea directă ar fi deci singura dreaptă și singura care are un element de moralitate în ea. Cerută direct de la oameni, ei sunt în stare a simți când marginea impozabilității s-au ajuns pe deplin și statul nu-și poate permite a face înnoituri de prisos, când, de unde n-ai ce lua, nici Dumnezeu nu poate lua. Dar prin dări indirecte se exploatează pe nesimțite un popor întreg, de ajunge că nu mai știe ce poate ori nu poate.

Se simte numai că puterea impozabilă e sleită cu desăvârșire și atunci zbiri guvernamentali acopăr țara ca lăcustele ori ca o armată de invazie și se dezvoltă, sub protecția guvernului, un fel de brigandaj oficial.

Ș-apoi se mai zice că la toate relele din țară reacțiunea e de vină. E în adevăr regretabil că lipsește un partid reacționar; un partid adecă cu destule mijloace și destulă înrâurire ca să readucă trecutul, cam necioplit în felul lui, dar sănătos și vrednic.

Spună oricine dintre contimporanii ce țin minte ziua de alaltăieri dacă, în timpul adevăratei reacțiuni, s-a vândut vreunui om averea pentru neplată de bir sau dacă era cu puțință măcar una ca aceasta?

Altfel acum. Pe lângă sechestre, se 'ntâmplă omoruri chiar cu ocazia împlinirilor.

O foaie din Târgoviște ne spune că o biată femeie, pentru o dare de 10 franci pretinsă cine știe sub ce titlu, a fost bătută de un perceptor și că a murit din acea bătaie. În București, o altă femeie, scutită de-o amendă comunală de 5 franci, a fost bătută de perceptor pentru ea. De la birjari se sechestrează trăsurile, adecă instrumentul lor de muncă, scutit de lege. Înainte-ne avem 8 chitanțe de dări împlinite, tăiate dintr-un registru a souche, fără nici o iscălitură și fără ca numărul din roluri să fie trecut.

Și-n același timp în care agenți fiscaliucid oamenii și lumea țipă de sărăcie, de neputința de-a suporta atâtea misiuni în

străinătate, atâtea pensii reversibile, atâtea răscumpărări, atâta lux guvernamental și atâta brigandaj parlamentar, în același moment foile oficioase ne spun că finanțele merg bine, că mai trebuiesc câteva zeci de milioane pentru poduri peste Dunăre și pentru nouă linii de căi ferate și o gară centrală la București, pentru tinerimea elegantă, ce vrea să economiseze banii de birjă pân-la gara Târgoviștei.

Apoi – deie-ni-se voie – sub vestita reacțiune, în trecutul cel odios, omul cu car, cu boi, cu pământ plătea un galben pe an și atâta tot. Nici chiar darea aceasta, cât de mică, nu se repărțea în mod nedrept. Satul se aduna, făcea cislă, plătea fiecare după averea lui, vornicul aduna banii și – fără leafă și fără remiză – îi ducea cinstit la sămeșie.

Nici hoții, nici bilete a souche fără iscălituri, nici perceptori, nici nimic.

Văzând oare mizeriile de acum, nu avem cuvânt să spunem că e epoca noilor fanarioți?

Zi cu zi se adaugă greutatea asupra țării și, cu toate acestea, populația lui producătoare n-a primit nimic în schimb cu aceste greutăți. Tot plugul lui Mircea Vodă brăzdează acest nefericit pământ și, pe când, după vechile așezăminte, țăranul nu datorea pentru pământ și pășune decât 12 zile pe an și aducerea unui car de lemne de Crăciun, astăzi guvernul decretează ca măcar 2 zile pe săptămână să fie ale țăranului. Toată diferența între munca celor 12 zile ale codului consuetudinar și munca actuală a țăranilor o înghit clasele de mijlocitori, căci țăranul acum stă mai rău decât înainte.

Și-n asemenea condiții detestabile, când vedem producătorul tot atât de incult, însă cu mult mai sărac decât sub regimul vechi, când se constată că însăși constituția fizică a poporului nostru degenerază, că nu numai nu mergem înainte, dar, prin degenerare, pierdem și posibilitatea progresului, tot atunci limbuți lustruiți, închinători de vorbe, ne spun

zilnic pe zeci de coloane ce imense progrese ar fi făcut
România.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro